



Õiguskantsleri Kantselei

Veiko Huuse
Fonte.News
veiko.huuse@fonte.news

Teie 14.04.2025 nr

Meie 29.04.2025 nr 14-7/250880/2503110

Austatud Veiko Huuse

Pöördusite õiguskantsleri poole, kuna leiate, et tsiviilkohtumenetluses kostja eeldatavate menetluskulude katteks tagatise nõudmise võimalus on vastuolus [Eesti Vabariigi põhiseadusega](#) (PS).

[Tsiviilkohtumenetluse seadustiku](#) (TsMS) § 196 eesmärk on tagada, et kostjal ei tekiks tema kasuks tehtud otsuse korral raskusi menetluskulude sissenõudmisega ning tema nõue menetluskulude hüvitamiseks oleks tagatud. Lõike 3 alusel tagatise andmise kohustuse määramine on kohtu kaalutusotsus, mille langetamisel peab kohus arvestama mõlema poole huvidega (RKTK 01.02.2010 määrus nr [3-2-1-158-09](#), p 16). Seejuures peab kohus ühelt poolt kaaluma hageja põhiseaduslikku õigust pöörduda kohtusse (PS § 15) ning kostja õigust efektiivsele õiguskaitsele selliselt, et talle tekkinud menetluskulud oleks võimalik hagi rahuldamata jätmise korral mõistlikult ja tegelikult hüvitatud saada (PS § 32). Seega tuleb kohtul igal üksikjuhul viia läbi menetlusosaliste põhjendatud huvide kaalumine. Huvide kaalumise juures tuleb anda hinnang ka sellele, millised on hagejale kaasnevad tagajärjed juhul, kui kohus jätab tagatise andmata jätmise tulemusena hagi menetlusse võtmata. Seejuures tuleb kohtul hinnata, milline on hageja poolt kaitstav õigushüve.¹

Kui tagatise nõudmise eeldused on täidetud, võib kohus jätta tagatise siiski täielikult või osaliselt nõudmata või määrata selle tasumise osade kaupa, kui hagejalt ei saa majanduslikel või muudel põhjustel mõistlikult oodata tagatise andmist ja hagi läbi vaatamata jätmisega võivad kaasneda rasked tagajärjed hagejale või kui tagatise nõudmine oleks hageja suhtes muul põhjusel ebaõiglane (TsMS § 196 lg 2¹). Samuti peab kohus tagatise määramist ja selle ulatust lahendis põhjendama. Kui põhjendused puuduvad või nendest ilmneb kaalutusõiguse väärkasutus, siis on selle tagajärjeks madalama astme kohtu lahendi tühistamine kõrgema astme kohtu poolt.

Teie viidatud kohtuasjas rahuldab kohus pärast kohtuasja materjalidega tutvumist kostjate taotluse tagatise maksmise kohustamiseks osaliselt. Kohtu hinnangul ei esinenud TsMS § 196 lõikes 2¹ sätestatud aluseid tagatise täielikult või osaliselt nõudmata jätmiseks. Kohus kaalus ühelt poolt hageja õigust pöörduda kohtusse ning teiselt poolt kostja õigust efektiivsele õiguskaitsele selliselt, et temale tekkinud menetluskulud oleks võimalik mõistlikult ja tegelikult hüvitada ning pidas tagatise määramist põhjendatuks. Riigikohus nõustus ringkonnakohtuga, kui jättis hageja määruskaebuse menetlusse võtmata.

¹ Urmas Volens, Heili Püümann. TsMS § 196 kommentaarid, p 3.2. – Tviilkohtumenetluse seadustik I. Kommenteeritud väljaanne. Tallinn, 2017, lk 1020.

Õiguskantsler ei saa anda hinnanguid kohtulahenditele ega muudele sisulist õigusemõistmist puudutavatele asjaoludele ([õiguskantsleri seaduse](#) § 25 lg 2). PS § 146 järgi mõistab õigust ainult kohus. Kohus on oma tegevuses sõltumatu ja mõistab õigust kooskõlas põhiseaduse ja seadustega.

Õiguskantsler on [analüüsinud](#) menetluskulude katteks tagatise nõudmise võimaluse põhiseaduspärasust (abstraktselt) ja leidnud, et TsMS § 196 lg 1 p 3 ei ole vastuolus põhiseadusega. Kohtuasja materjalidest nähtuvalt on ka ringkonnakohus hageja taotlusel analüüsinud TsMS viidatud sätte põhiseaduspärasuse küsimust.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Marju Agarmaa
õiguskorra kaitse osakonna juhataja
õiguskantsleri volitusel

Marju Agarmaa 6938447
marju.agarmaa@oiguskantsler.ee